

“On the Road from Chiang Khong to Luang Phrabang : The Inventory”

วันที่ 10 - 13 ธันวาคม 2551

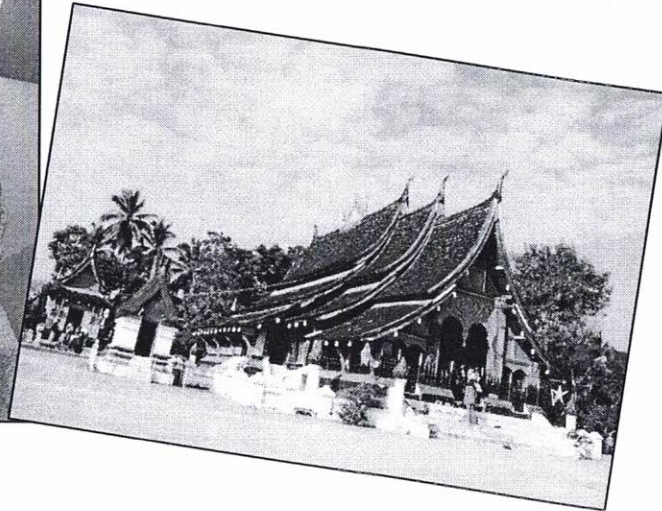
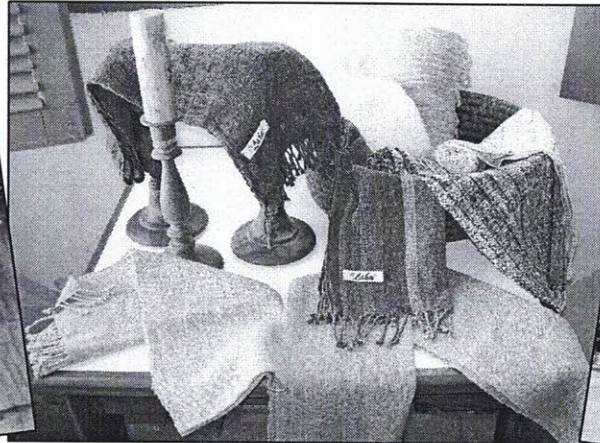
หน่วยความร่วมมือทางวิชาการฝรั่งเศส — อนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง

ภายใต้การดำเนินงานของ ผศ. ดร. สุนันทา ฟาเบรอะ

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

“On the Road from Chiang Khong to Luang Phrabang : The Inventory”

วันที่ 10 - 13 ธันวาคม 2551

หน่วยความร่วมมือทางวิชาการฝรั่งเศส — อนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง

ภายใต้การดำเนินงานของ ผศ. ดร. สุนันทา ฟาเบรอะ

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

คำนำ

การทำวิจัยเพื่อพัฒนานั้นจำเป็นต้องมีระบบและกระบวนการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การทำรายการ หรือ inventory เป็นอีกวิธีการหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูล และเมื่อคุณค่าของสิ่งของหรือภูมิปัญญาตกอยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการถูกลืมและมีแนวโน้มที่จะสูญหายไปเนื่องจากปัจจัยที่หลากหลาย เราจึงต้องร่วมกันปกป้องและคืนความมีชีวิตชีวาให้กับภูมิปัญญาและสิ่งของดังกล่าวขึ้นมา

การจัดรวบรวมข้อมูลทำเป็นรายการ หรือ inventory ที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นรูปแบบวิธีการทำรายการแบบสาถกนิยม และภายใต้การจัดทำรายการเรื่อง “On the Road from Chiang Khong to Luang Phrabang” ที่จัดขึ้นโดย หน่วยความร่วมมือทางวิชาการฝรั่งเศส - อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ตอนบนนี้ จะเป็นการสนับสนุนเพื่อสร้างไว้ซึ่งภูมิปัญญาความรู้ท้องถิ่น สินค้า ผลิตภัณฑ์ สิ่งของดั้งเดิม อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมคุณค่าความรู้ทางด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ศิลปวิทยาการและวัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อและศาสนา การจัดทำรายการในครั้งนี้เป็นการดำเนินการด้วยวิธีที่ไม่ซับซ้อนและมีความยืดหยุ่นเหมาะสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้กับเรื่องอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม

องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการจัดทำรายการ inventory ประกอบไปด้วยสองสิ่ง คือ ระบบและกระบวนการเก็บข้อมูลภาพ หากขาดสองสิ่งนี้แล้วการจัดทำรายการก็ไม่ว่าจะเกิดขึ้นได้ การสร้างและรักษาไว้ซึ่งคุณค่าของสิ่งของตลอดจนระบบความคิดก็ไม่อาจดำรงไว้ต่อไปได้เช่นกัน ดังนั้นการจัดทำรายการจึงเป็นการเก็บข้อมูลของมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่กำลังถูกคุกคาม อนึ่งยังเป็นการตระหนักถึงภัยอันตราย และเป็นการตั้งระบบเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการรักษาคุณค่าของสิ่งของหรือระบบความคิดอันจะเป็นสิ่งผลักดันให้เราหัน โลก และมีความเข้าใจอันลึกซึ้งในวัฒนธรรมของโลกผ่านการเรียนรู้ทางความคิดและวิถีชีวิตได้

สุดท้ายนี้ ดิฉันหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การนำเสนอการจัดทำรายการ inventory เรื่อง “On the Road from Chiang Khong to Luang Phrabang” ต่อไปนี้ จะนำประโยชน์มาให้แก่นักวิชาการและนักวิจัย

ผศ.ดร.สุนันทา ฟาเบรอะ

หัวหน้าหน่วยความร่วมมือทางวิชาการฝรั่งเศสฯ

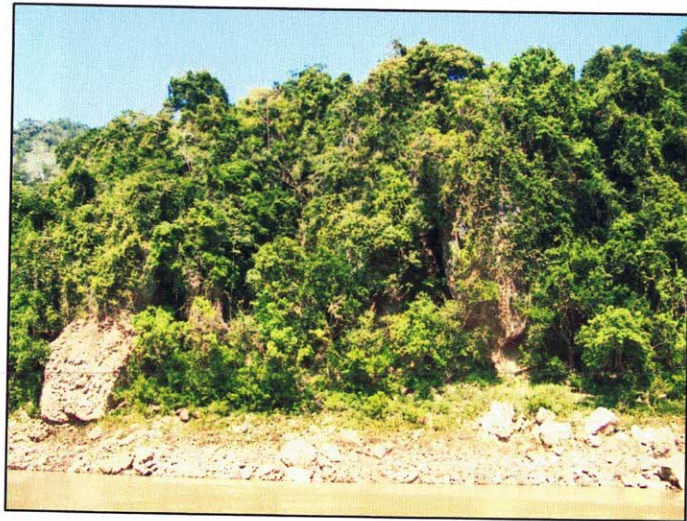
สารบัญ

	หน้า
รายการพืชพันธุ์ไม้ (The Inventory of Plants) โดย ดร. ศรันยา ศรีสุวรรณ	1
รายการภาพวาดในวัด (The Inventory of Mural Paintings) โดย ดร. สุรพงษ์ อุตมา	5
รายการภาษา (พูด เขียน) วัฒนธรรมจีน เด็กและสตรี (The Inventory of the Chinese Language, Women and Children) โดย คุณเมตตา อุดมปละ	8
รายการสินค้าลาวและสินค้าต่างประเทศในลาว (The Inventory of Domestic and Imported Goods) โดย ดร. ณัฐพรพรรณ อุตมา	11
รายการพูดและภาษาที่ใช้ในงานพิธีกรรม (The Inventory of Language and Ceremonial Language) โดย อ. วิไลลักษณ์ บุญเคลือบ	21
รายการชาวต่างชาติและชนกลุ่มน้อย (The Inventory of Foreigners and Minorities) โดย อ. อรรรณ หวังสมบัติ	23
Research Potential for Environment and Conservation Issue in the Changing Landscapes of Northern Lao PDR โดย Mr. Dirk Johan Steenbergen	29
รายการงานศิลปะ สถาปัตยกรรม (The Inventory of Arts) โดย นายก้องเกียรติ ต๊ะพรมมา	34

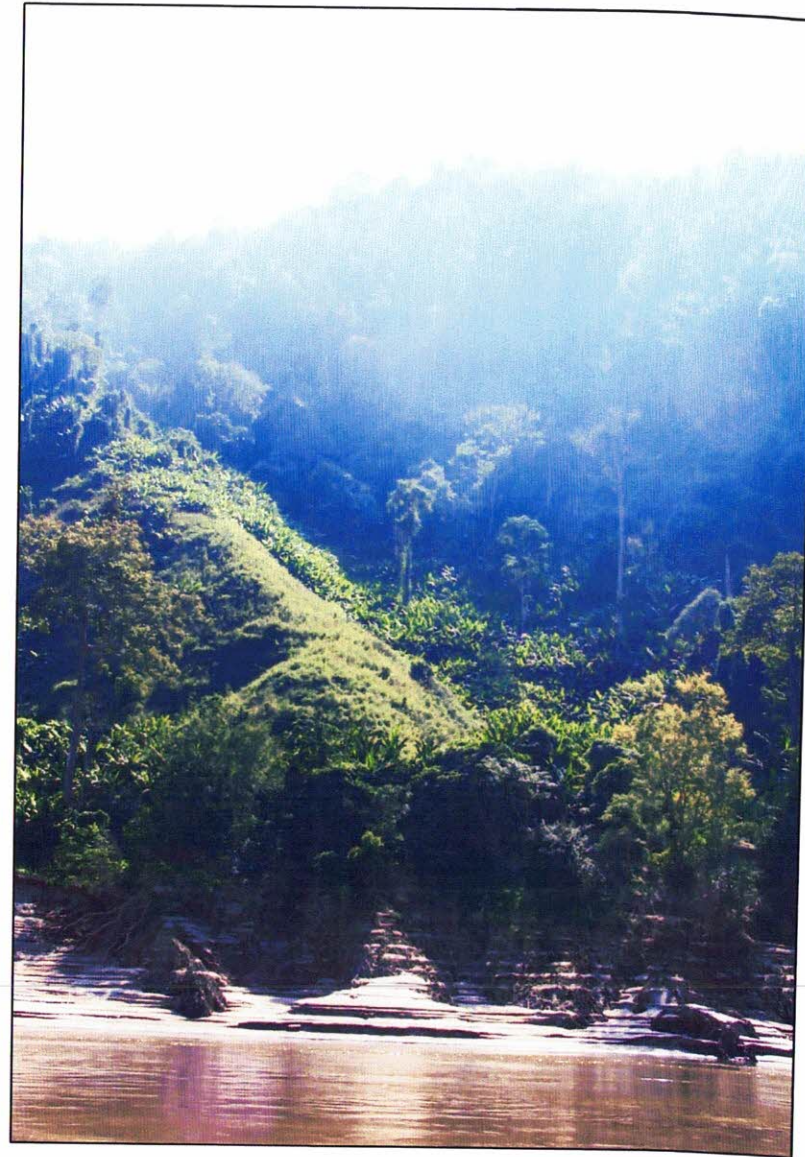
รายการพืชพันธุ์ไม้ (The Inventory of Plants) ดร. ศรันยา ศรีสุวรรณ

ไร่ข้าวโพดริมแม่น้ำโขง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม

ป่าผลัดใบ
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม

ไร่กล้วยบนเขา
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551

สวนสัก

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551

ดงตาล

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551

มันสำปะหลัง

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551

การเกษตรริมโขง

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551

กลอยกับขมิ้น
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ไก สาหร่ายแม่น้ำโขง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

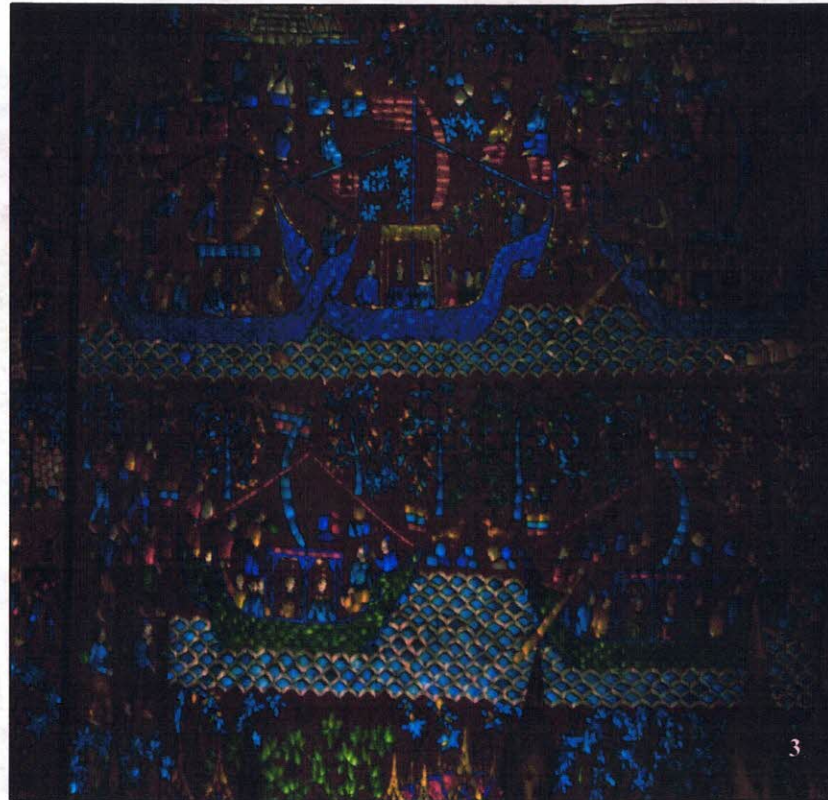
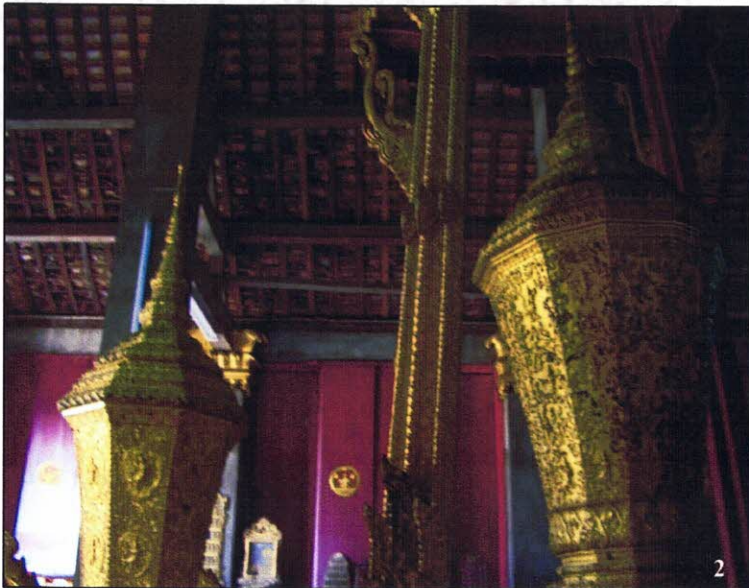
ต้นโพธิ์
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

1. ต้นปอสา ใช้ทำกระดาดช
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551
2. มะเขือพวงชนิดหนึ่ง ใบใช้ใส่เหล้าขาว
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551
3. กระเจี๊ยบ
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551

รายการภาพวาดในวัด (The Inventory of Mural Paintings) ดร. สุรพงษ์ ฤตมา

1. วัดเชียงทอง ราชวรวิหาร ใจกลางเมืองหลวงพระบาง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551
2. โรงเขียนโกศ ภายในวัดเชียงทอง ราชวรวิหาร ใจกลางเมืองหลวงพระบาง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551
3. โรงเขียนโกศ ภายในวัดเชียงทอง ราชวรวิหาร ใจกลาง เมืองหลวงพระบาง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551

1. พระอุโบสถภายในวัดเชิงทอง ราชวรวิหาร ใจกลางเมืองหลวงพระบาง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551
2. วิหารน้อยภายในวัดเชิงทอง ราชวรวิหาร ใจกลางเมืองหลวงพระบาง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551
3. สถานที่ โรงเมี้ยนโกศ ภายในวัดเชิงทอง ราชวรวิหาร ใจกลางเมืองหลวงพระบาง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551

1. พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหลวงพระบาง ใจกลาง เมืองหลวงพระบาง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551
2. หอพระบาง ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หลวงพระบาง ใจกลางเมืองหลวงพระบาง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551
3. อาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหลวงพระบาง ใจกลางเมืองหลวงพระบาง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551

1. เด็กผู้หญิง ชาวหลวงพระบาง ขายดอกไม้ ให้นักท่องเที่ยว
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551
2. เด็กผู้ชายขายดอกไม้ ซ่อละ 20 บาท ให้นักท่องเที่ยว
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551
3. ชาวไทลื้อ บ้านผานม จะมีฝีมือในการทอผ้าที่สวยงาม
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

1. ผู้หญิง บ้านผานม จะเป็นแม่บ้าน เมื่อมีเวลว่างจะทอผ้า หรือทำกระดาษสาและนำมาจำหน่ายที่ศูนย์จำหน่ายสินค้า
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551
2. บ้านเชียงเล็กเป็นหมู่บ้านที่ผลิตกระดาษสาจำหน่ายและขายของที่ระลึก
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551
3. บ้านซางโหล มีอาชีพต้มเหล้า และจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ผ้าทอ ผ้าไหม
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

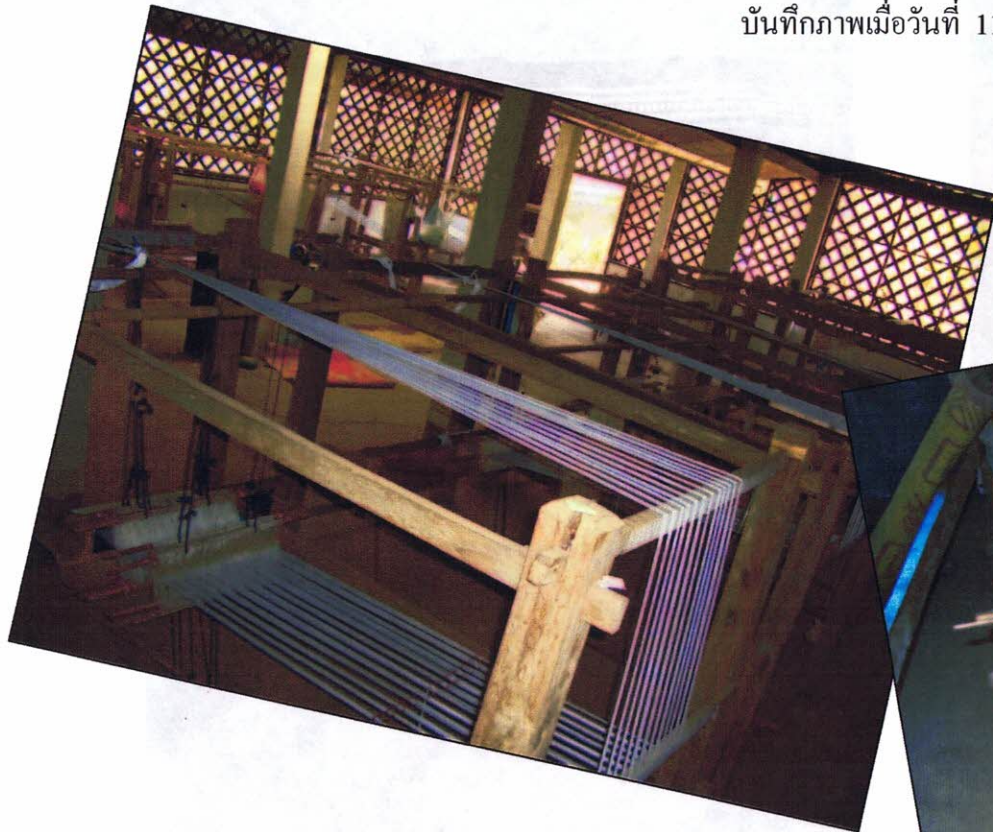
1. ผู้หญิง บ้านชาวไท บางส่วนที่ยังคงมีอาชีพทอผ้าอยู่
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

2. สินค้าที่ตลาดเช้า
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551

3. ตลาดโพศรี
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551

เครื่องมือทอผ้าของชาวไทลื้อ
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

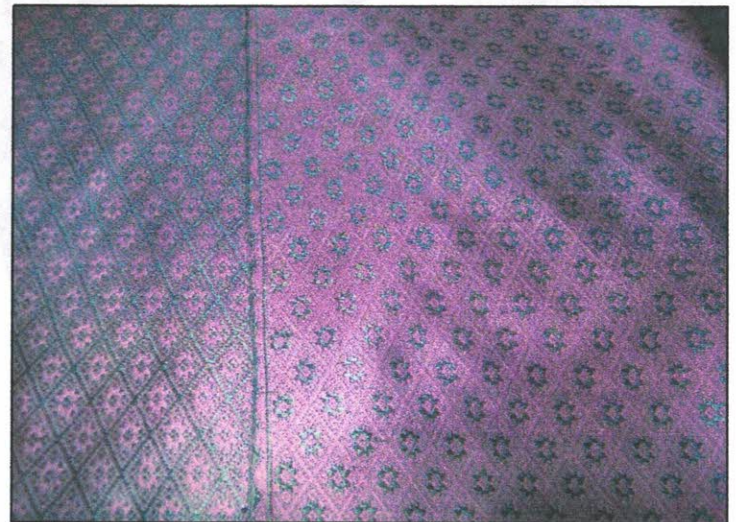
ก. ลายพญานาค

ข. ลายนกยูง

ค. ลายนก

ง. ลายพิกุล

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ผ้าจากตลาดมืด
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา ประเภทภาพและสมุด
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ตัวอย่างผ้าทอและผลิตภัณฑ์จากโรงงาน Laha Sinh
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้าย
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551

ผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา ประเภทของที่ระลึก
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

สินค้าอุปโภคและบริโภคของไทยในลาว
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

สินค้าอุปโภคและบริโภคของไทยในลาว
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

เหล้าขาวและสาโทที่ผลิตในหมู่บ้านช่างโท
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

บุหรี่ที่ผลิตและจำหน่ายในลาว
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551

สินค้าประดับตกแต่งพื้นเมือง ประเภทเงิน
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

รายการพูดและภาษาที่ใช้ในงานพิธีกรรม (The Inventory of Language and Ceremonial Language) อ. วิไลลักษณ์ บุญเคลือบ

ภาษาพูดในชีวิตประจำวัน

1. ภาษาพูดที่เหมือนภาษาถิ่นเหนือของประเทศไทย เช่น

ชาว(ยี่ลิบ)	ชี้เยื่อ(ชยะ)
เฮือน(บ้าน)	มัก(ชอบ)
เวียง(เมือง)	เกิบ(รองเท้า)
เอากัน(แต่งงานกัน)	ดั่งไฟ(ก่อไฟ)
กำหาสร้าง(เพิ่งสร้าง)	สุกแต่(สุกจริง)

2. เหมือนภาษาถิ่นอีสานของประเทศไทยเช่นกัน เช่น

ม่วนชื่น(สนุก)	นำ(ด้วย)
แซบ(อร่อย)	เฮ็ด(ทำ)
ย่าง(เดิน)	คือกัน(เหมือนกัน)
ข้อย(หนู,ฉัน,ผม)	หลาย(มาก)
เป็ง(ดู)	คำเว้า(คำพูด)
ตำหุก(ทอผ้า)	เอิ้น(เรียก)

3. เหมือนภาษาพูดของชาวไทยภาคกลางทุกประการ แต่แตกต่างกันที่

การออกเสียง เช่น

3.1 ออกเสียงพยัญชนะ /ร/ เป็น /ส/ เหมือนชาวไทยถิ่นเหนือ เช่น

รักษา(รักษา)	ฮักกัน(รักกัน)
เฮา(เรา)	แสง(แรง)

3.2 ออกเสียงพยัญชนะ /ช/ เป็น /ซ/ เหมือนชาวไทยถิ่นอีสาน เช่น

ช้อย(ช่วย)
ชาวไฮ่ชาวนา(ชาวไร่ชาวนา)
ธรรมชาติ(ธรรมชาติ)
ต่างชาติ(ต่างชาติ)
ประชากอน(ประชากร)

3.3 ออกเสียงเหมือนชาวไทยภาคกลางแต่จะแตกต่างกันที่เสียงสระ

/อุ/	เป็น	/อือ/	เช่น	ถูก - ถึก
/โอะ/	เป็น	/อุ/	เช่น	มงคล- มงคูน
/อะ/	เป็น	/เอ/	เช่น	กลางวัน - กลางเวน
/เอีย/	เป็น	/เอ/	เช่น	ไหมเทียม - ไหมเทม
/โอะ/	เป็น	/อุ/	เช่น	โบราณ - บุราณ
/อา/	เป็น	/อัว/	เช่น	ขวามือ - ขัวมือ

4. ภาษาพูดของชาวลาวมีเอกลักษณ์เฉพาะตน คือ มีภาษาที่ตรงไปตรงมา ไม่ต้องแปลหรือตีความใด ๆ เช่น

สบู่ฝุ่น(ผงซักฟอก)	ถุงเสื้อ(กระเป๋าเสื้อ)
รถจัก(รถมอเตอร์ไซด์)	ใบยั้งยืน(ใบรับรอง)
ลิบสองพัน(หนึ่งหมื่นสองพัน) ตลาดมืด (ไนต์ฟลาซ่า)	
ตั้งแต่ต้นตลอดป้าย(ตั้งแต่ต้นจนจบ)	
ศิลปะไร่मारया(ศิลปะอันเกิดจากความคิดที่เป็นอิสระ)	

5. ระดับภาษาของชาวลาวบางคำใช้ระดับภาษาที่สูงกว่าภาษาพูดของชาวไทย เช่น

งานมโหฬาร(งานใหญ่)
ข้าพเจ้า(ผม)
ศิลปะไร่मारया(ศิลปะที่มีอิสระทางความคิด)

น่าสังเกต - คำว่า “ขอบใจหลาย”

- ไทยมีคำว่า “ขอบใจ” และ “ขอบคุณ”

*น่าจะมีการศึกษาเกี่ยวกับระดับภาษาของชาวลาวกับชาวไทย

6. ภาษาพูดบางคำที่พูดเหมือนกันแต่ความหมายแตกต่างกัน เช่น

“ถุงยาง” (ถุงพลาสติกใส่ของ)
“แก้ว” (ขวด) จอก (แก้ว)
“แซบบ” (อร่อยไหม)
“ข้าบายดี” (สวัสดิ์)
“ดอกจำปา” (ดอกกลิ่นหอม, ลีลาวดี)
“ตลาดมืด” (ตลาดที่ขายของตอนกลางคืน)

*น่าจะมีการศึกษาเกี่ยวกับคำในภาษาลาวกับภาษาไทยที่เป็นลักษณะเช่นนี้ให้มาก

รายการชาวต่างชาติและชนกลุ่มน้อย (The Inventory of Foreigners and Minorities) อ. อรวรรณ หวังสมบัติ

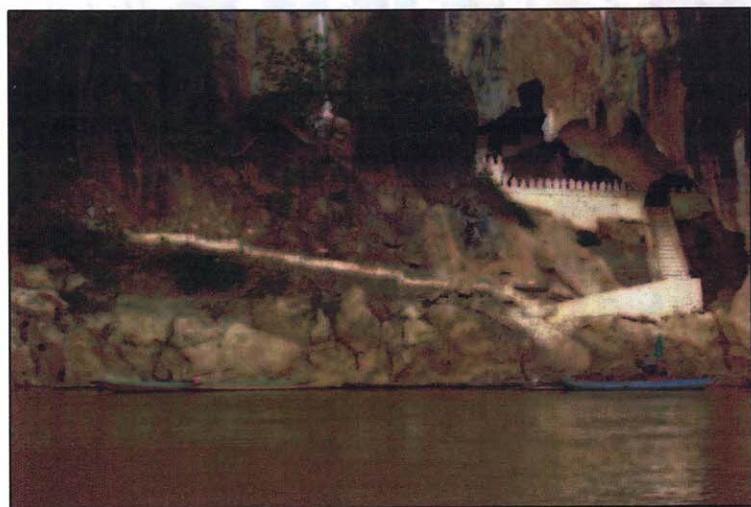
วัดเชียงทอง

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

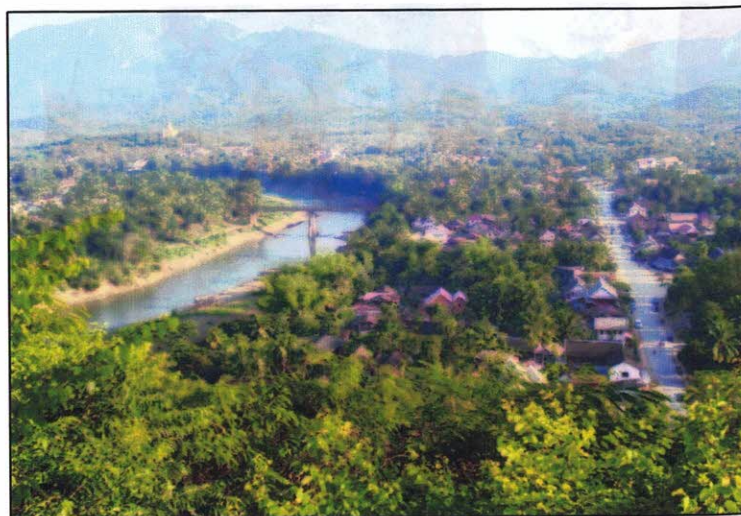
พระราชวังเจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวงศ์

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

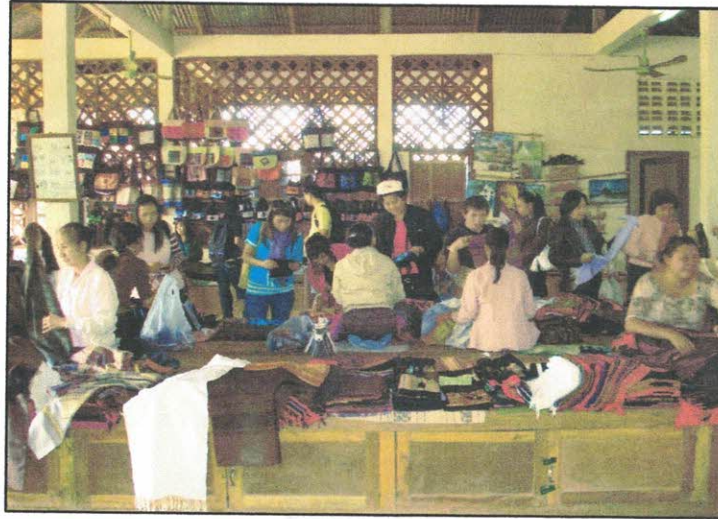
ถ้ำดิ่ง

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2551

ยอดเขาภูสี

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

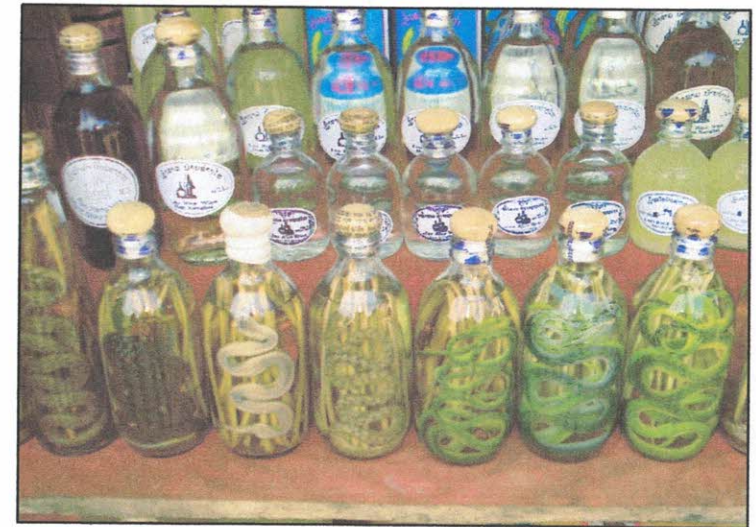
หมู่บ้านผานม
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

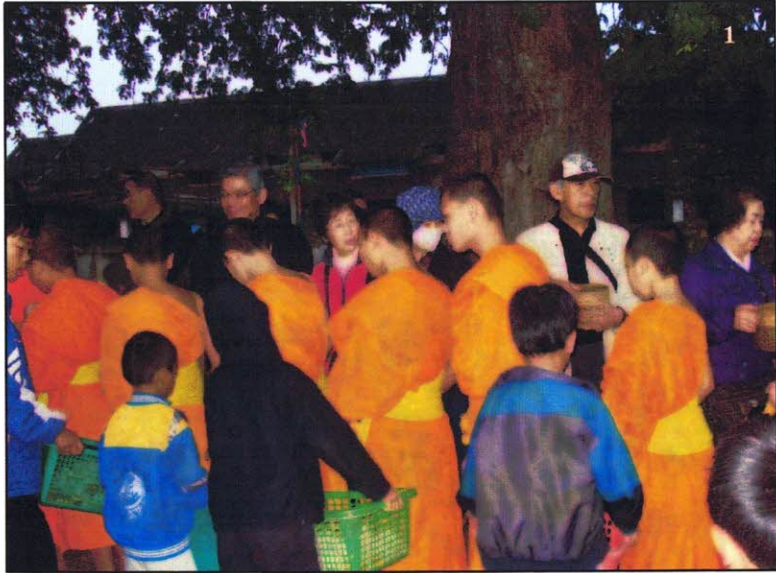
ตลาดมืด
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ตลาดเช้า
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

หมู่บ้านช่างโ
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

1. **นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติร่วมตักบิตรเช้า**
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551
2. **ชาวหลวงพระบางนั่งรอตักบาตรกับพระสงฆ์**
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551
3. **ชาวไทยลื้อที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านผานม**
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าม้งชายสินค้าพื้นเมืองที่บริเวณตลาด
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551

ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไทดำชายสินค้าพื้นเมืองที่บริเวณตลาด
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551

บ้านเรือนแบบโบราณของลาวถูกดัดแปลงเป็นร้านค้าประเภทต่าง ๆ
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551

1. ลักษณะบ้านของชนเผ่าม้ง

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551

2. ลักษณะบ้านของชนเผ่าขมุบ้านของชนเผ่าขมุ

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551

3. ตึกรูปแบบต่างๆที่ตั้งอยู่บนถนนสำคัญในหลวงพระบาง

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551

ลักษณะบ้านเรือนสมัยใหม่ของชนกลุ่มน้อย

ลักษณะบ้านเรือนสมัยใหม่ของชนกลุ่มน้อย

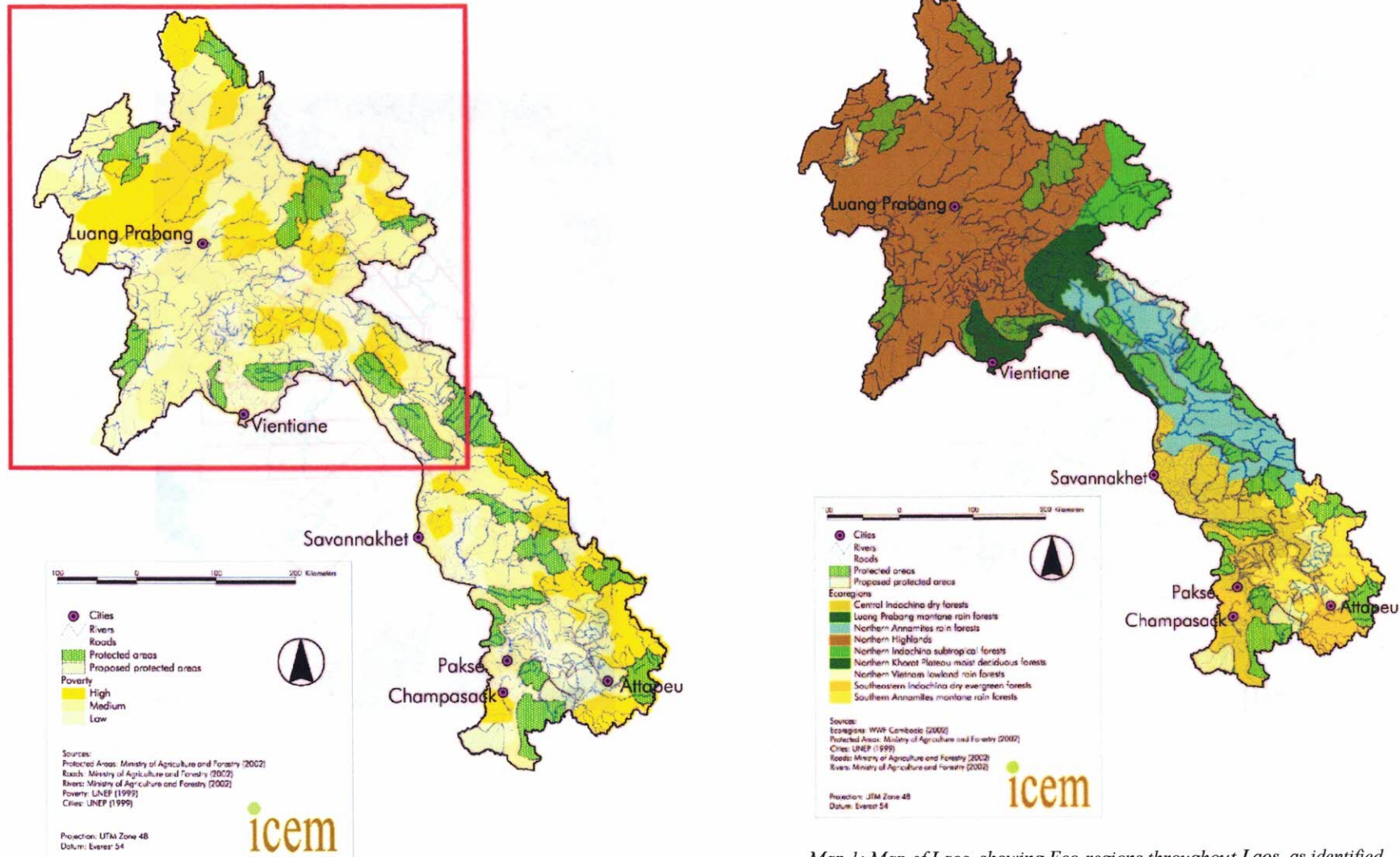
ลักษณะบ้านของชนเผ่าขี้

การประกวดนางสาวเผ่าม้ง

Mr. Dirk Johan Steenbergen

Map 1: Map of Laos, showing estimated poverty levels in regions of Laos.

NOTE: N Laos sees high to medium poverty prevalence

(Source ICEM, 2004)

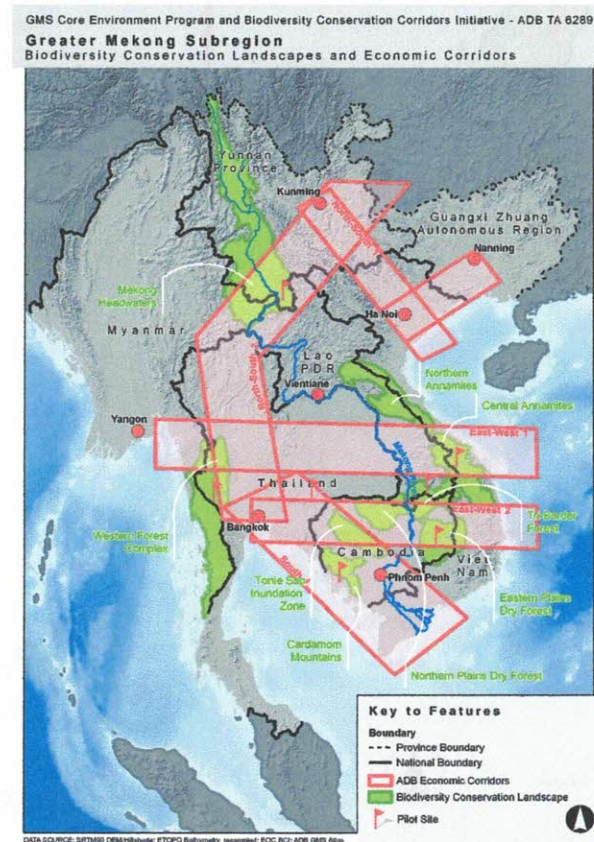
Map 1: Map of Laos, showing Eco-regions throughout Laos, as identified by Conservation institutions..

NOTE: N Laos falls within the single eco region of northern highlands

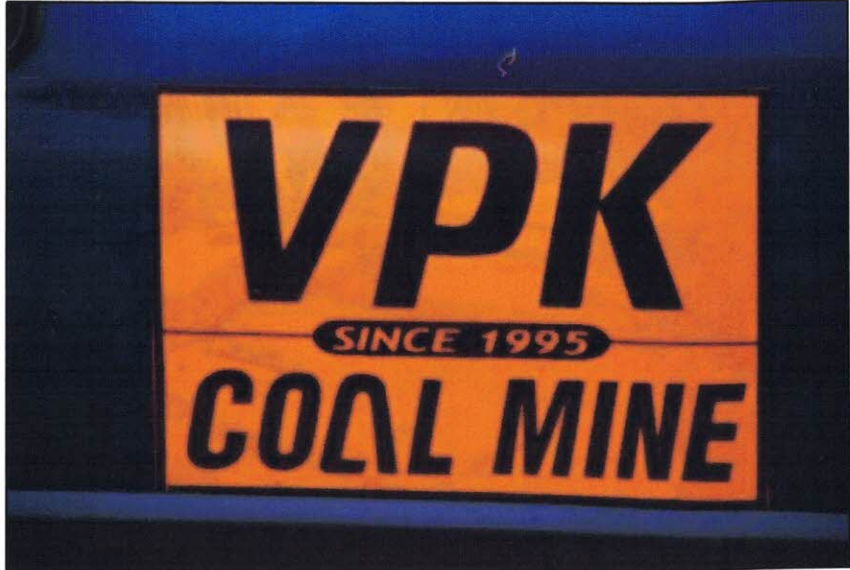
(Source ICEM, 2004)

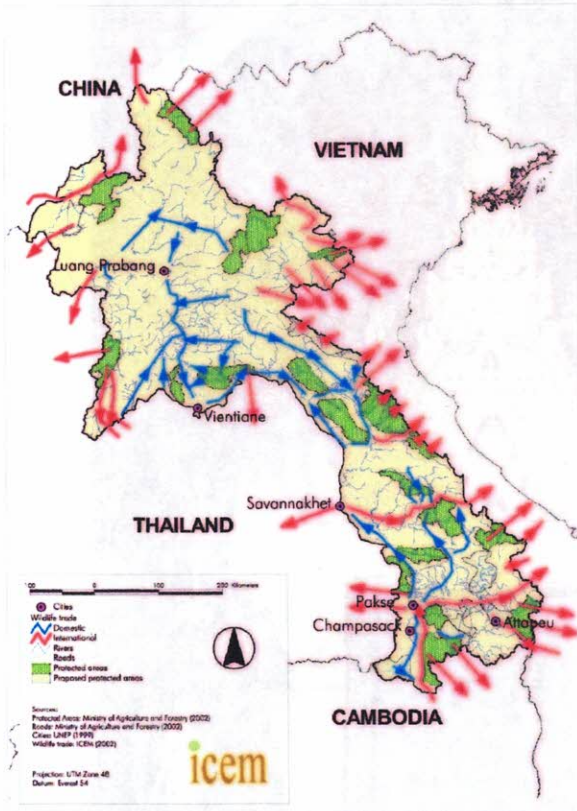
Map 2: Map of Laos, showing Protected Areas in regions of Laos.
 NOTE: N Laos sees most of its PAs in border areas
 (Source ICEM, 2004)

Map 3: Map of GMS, showing planned Economic Corridors (EC) throughout the region, superimposed over high Priority Conservation Landscapes of the GMS.
 NOTE: No high priority conservation landscape has been identified in N. Laos, while the N-S EC runs directly through this area.
 (Source ADB, 2005)

Map 4: Map of Laos, showing Domestic and Transborder Wildlife Trade routes.

NOTE: Luang Prabang forms a central hub for wildlife trade in N. Laos. Most extracted wildlife for domestic market is transported to Luang Prabang for marketing. Trans-boundary wildlife trade occurs mostly over the border with Vietnam, and appears to concentrate around species rich areas like PAs.

(Source ICEM, 2004)

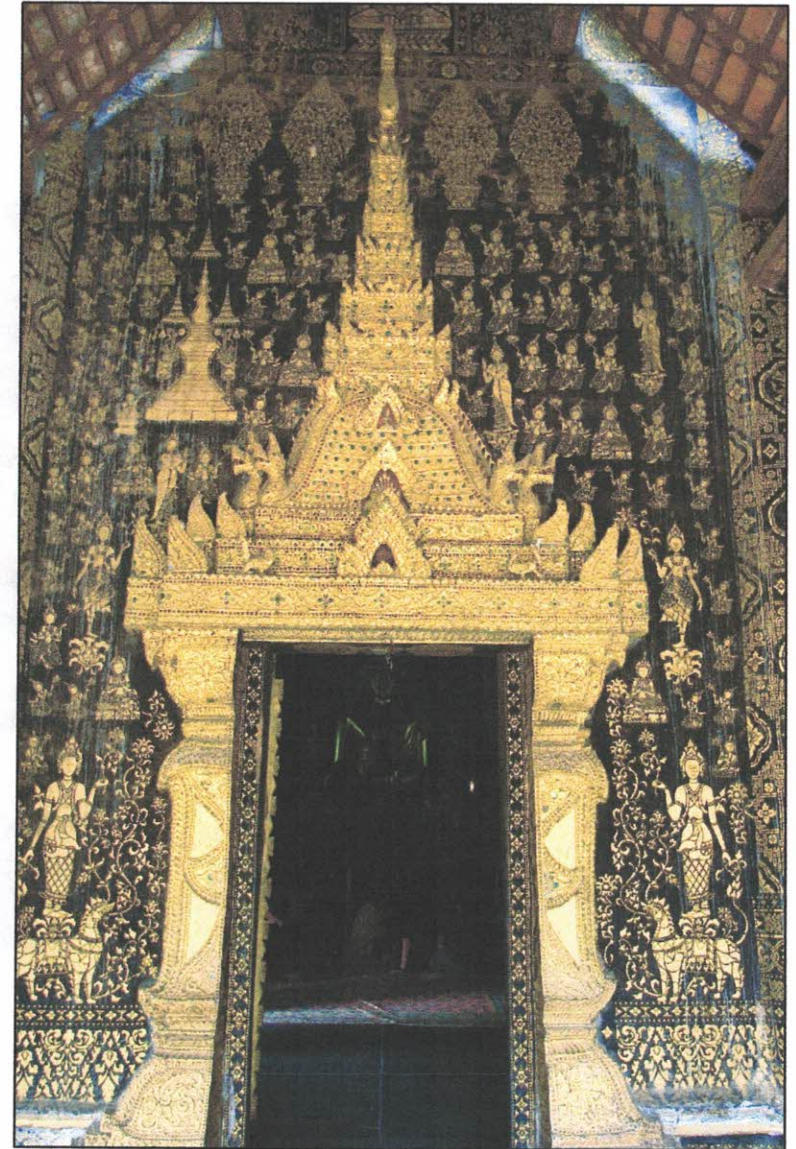
วัดเชียงทอง

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

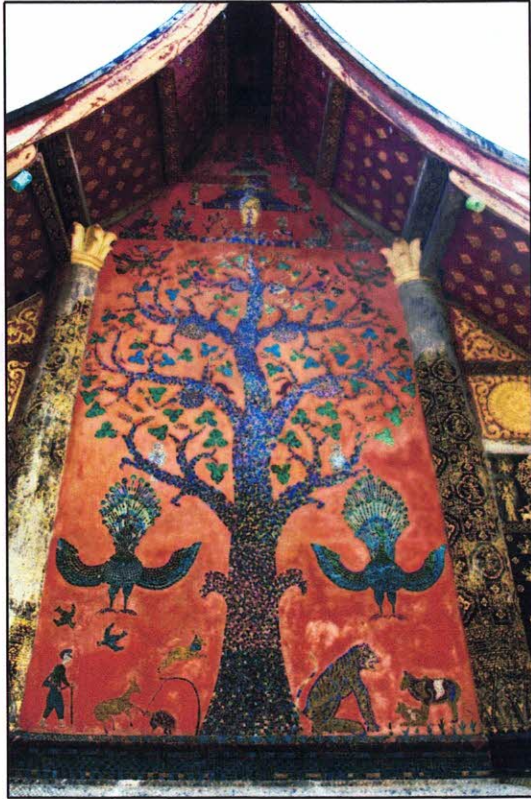
ซุ้มประตูของพระอุโบสถวัดเชียงทอง

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

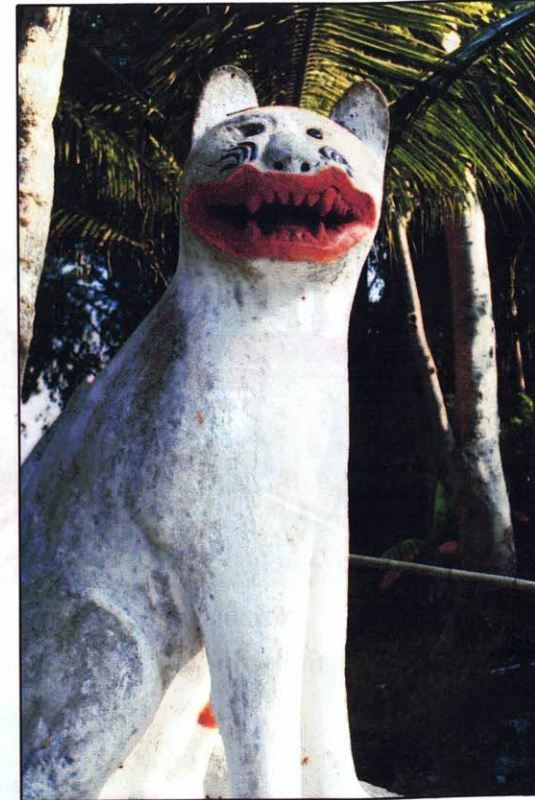
ภาพภายในพระอุโบสถ

บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ศิลปะโคมายารูปต้นทอง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ข้อฟ้าของวัดเชียงทอง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ตัวมอม
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

พิพิธภัณฑ์พระราชวังเจ้ามหาชีวิต
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ลาวปนฝรั่ง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ศิลปะลาวบนอาคารรูปทรงโคโลเนียล
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

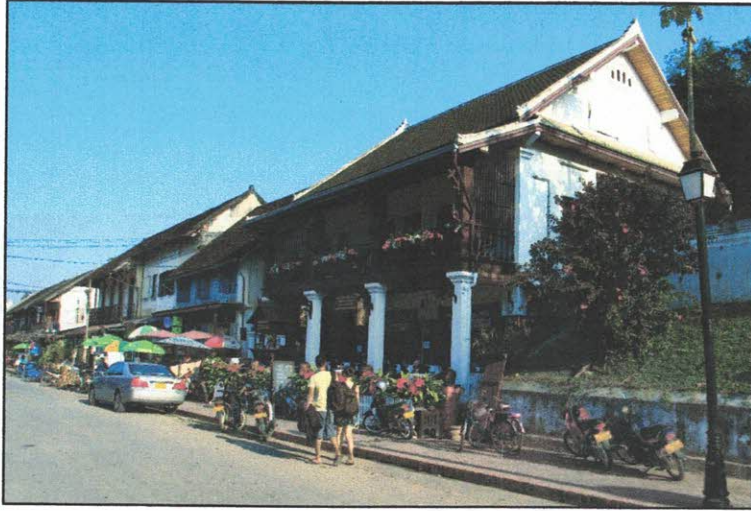
บ้านสถาปัตยกรรมของลาว
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ตํางยุคร่วมสมัย
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

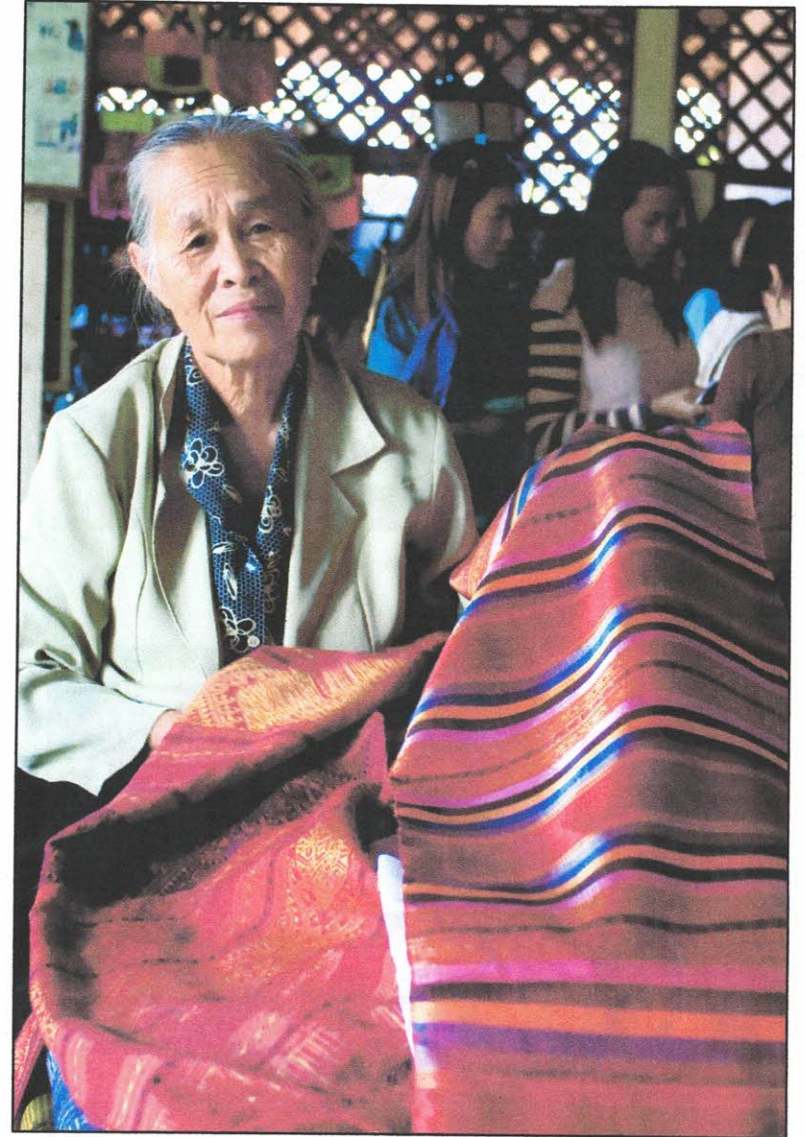
สถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศส
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

มรดกโลกและความเปลี่ยนแปลง
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ลวดลายผ้าทอ
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551

ศิลปะผ้าทอของชาวไทลื้อ
บันทึกภาพเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2551